

Forskning på ville veier

Espen Holm

Syk pike

400 s. Oslo: Piratforlaget, 2009. Pris NOK 339
ISBN 978-82-8143-240-6

Syk pike er Espen Holms skjønnlitterære debut og utkom 2009 på Piratforlaget. Hovedpersonen er biologistudenten Vera Lang, en ung kvinne med stort engasjement og bekymring for kloden og dens

sterkt fallerende helsetilstand. Overbefolkning, miljødeleggelser, hensynsløs inngripen i natur og dyreverden gjør åpenbart noe med sinnet hennes. Fra første kapittel forstår vi hva tittelen innebærer, og vi er hele veien fullt informert om hennes tanker og planer. Hun skal redde kloden. Vera forsvinner. Samtidig dør personer av uforklarlige grunner i New York, Oslo og Stockholm.

I London planlegges sommerolympiaden 2012. Tidligere Irak-veteran og terroristjeger Stg. John Fletcher får ansvaret for sikkerheten. De tidligere uforklarlige dødsfallene har man funnet årsaken til, og redselen for at internasjonale terrorgrupper har London og OL som neste mål, skaper sjokk og engstelse hos sikkerhetsstyrkene.

Syk pike er ikke noe sted på omslaget eller i teksten omtalt som kriminalroman. Etter å ha lest den kommer den definitivt i kategorien «spenningsroman». Den er bredt anlagt, handlingen er innom London, Stockholm, Kasakhstan, Berlin og Oslo, for å nevne de viktigste stedene. 397 sider lang veksler den mellom Veras prosjekt og politiets arbeid med å nøste opp i den potensielle terrortrusselen. Når forfatteren velger å vise oss «skurken» fra begynnelsen, er dette et vågalt grep, i alle fall om man vurderer boken som tilhørende thrillersjangeren. Det gjør at leseren hele veien vet alt, samtidig som politiet famler i blinde. Deres diskusjoner og betraktninger rundt temaet blir mindre spennende, vi vet jo at de tar feil. Engasjementet hos leseren ville vært større dersom man ble holdt i uvisse og kunne tenke sammen med etterforskerne. De første 150 sidene virker derfor lange. Men så tar etterforskningen riktig retning, og fortsettelsen er en klassisk katt-og-mus-jakt på forbryteren.

Holm skriver godt, med intensitet og driv, og viktigst: Han har ikke slurvet med hjemmeleksene. Problematikken rundt bakteriologisk krigføring og terror er høyaktuell. Rikelig med anekdoter og mikrobiologisk research er bakt inni teksten og bidrar i alle fall til historiens troverdighet. Likevel må man underveis svelge et par kameler.

Hvordan kan en person forske alene, uten skriftlige protokoller og rapporter, og notere

seg for et unormalt høyt forbruk av forsøksdyr før noen i systemet litt tilfeldig begynner å stille spørsmål? Kan man ganske enkelt stjele medisinsk utstyr ved å forføre vaktmannen? Og med hele London-politiets utvidede spesialstyrker i hælene virker det ikke sannsynlig at man skal kunne operere blant byens befolkning særlig lenge, med mindre man er Osama bin Laden. Men dette er fiksjon. Man svelger gjerne et par kameler når noen skriver med så stort engasjement som Holm. Man tror ham faktisk når han hevder at dette kunne skje.

Jorun Thørring Loennechen
Trondheim

Nevrologen som krigshistoriker

Oddmund Joakimsen

Narvik 1940

Nazi-Tysklands første tilbakeslag under 2. verdenskrig. 152 s. Harstad: Sør-Troms Museum, Midt-Troms Museum og Narviksenteret, 2010. Pris NOK 340
ISBN 978-82-91451-14-5

Boken fikk jeg som gave 17. mai 2010. Tankene fløy 70 år tilbake. Tyskerne okkuperte Narvik 9. april 1940, men byen ble erobret

tilbake etter harde kamper 28. mai. Det var de alliertes første seier i andre verdenskrig, en bragd som lenge ble underkjent. Men allerede 8. juni kunne tyskerne igjen rykke inn i byen. De allierte trakk sine styrker ut, den norske hær kapitulerte – en skuffelse mange nordnorske soldater aldri kom over.

Den dramatiske historien om Narvik i 1940 skildres i Oddmund Joakimsens nye bok. Fremstillingen er nøktern og klar. Forfatteren har satt seg grundig inn i kampene i Narvik og omegn. Han har vært professor i nevrologi ved Universitetet i Tromsø, og nevrologens saklighet skinner igjennom. Referanselisten teller 141 numre. Boken er velskrevet, rik på fotografier og instruktive kart. På side 113 er forfatterens far forevige mens han håndterer sambandsutstyret i en berghule i Vassdalen.

Boken omhandler både lokalhistorie og verdenshistorie og er av interesse for alle historieinteresserte kolleger. Den er et verdig monument over de nordnorske soldatene i krig. Etter felttoget var mange av dem motløse og fâmælte om det de hadde gjennomgått. Hva var det som hindret dem i å være stolte over sin innsats?

Carl Severin Albretsen
Asker

Margrethe Munthe 150 år

Willy Aagre

Hurra for deg, Margrethe Munthe

Sanger, liv og samtid. 158 s, ill.
Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2010.
Pris NOK 279
ISBN 978-82-7634-862-0

Terje Thronæs

Margrethe Munthe

Liv og sanger. 160 s, ill. Elverum:
Elverum historielag, 2009. Pris NOK 300 + frakt
ISBN 82-90833-21-0

I 2010 var det 150 år siden Margrethe Munthe (1860–1931) ble født. I den anledningen er det bl.a. utgitt to bøker om henne. Begge åpner for viktige spørsmål om læreren og dikteren som alle i Norge fremdeles har et forhold til. Hun ble født på doktorgården Alfheim i Elverum som nr. ni i en søskenflokk på 14. Faren Christoffer Pavels Munthe (1816–84) var distriktslege der. Det var kunstnerblod

i slekten, broren Gerhard (1849–1929) var maler og fetteren Hauk Aabel (1869–1961) skuespiller. Slektskapet med Aabel-familien fremgår av hennes fulle navn: Margrethe Aabel Munthe. Hauks far var forresten legen Andreas Aabel (1830–1901) som i dag særlig huskes for teksten til *Se Norges blomsterdal*.

Et av spørsmålene som forblir ubesvart, er Margrethes forhold til faren. Begge forfatterne tar utgangspunkt i et minnedikt som hun skrev i 1913, der en linje lyder slik: «Jeg var ikke stolt da vinteren var veget, og jeg dro fra «Nissen» hjem til far med «meget».» I Willy Aagres bok blir dette tolket som en kontrast til den kjærlige moren: «Han er den dømmende, den som vurderer. Det at hun «var ikke stolt», kan henge sammen med at faren kanskje hadde sett for seg en karakterbok med «Særdeles» og ikke bare «Meget?»» (s. 16). Terje Thronæs hevder derimot at «selv om hun beskjedent antyder at hun ikke var stolt, må vi regne med at i alle fall far var det» (s. 28). Dette eksemplet viser et grunnleggende trekk: Hvorfor vet vi så lite om Margrethe Munthe? De biografiske opplysningene i begge bøkene er merkelig fraværende. I Thronæs' bok er det f.eks. kun fem bilder av henne, i Aagres to. I bildebasen Scanpix er det ingen.